

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVI, broj 3

21. siječnja 2016.

cijena 200 Ft

Preuzimanje zgrade za školski centar u Sambotelu

Foto: *Timea Horvat*

3. stranica

Prelo u Baškutu

6. stranica

Udvarski Dan kulture

7. stranica

*Glavnogradska
javna tribina*

10. stranica

Komentar

Koliko nam vredi januar?

Prvi misec novoga ljeta uglavnom projde na naši stranica s izvješćaji, balopisi o hrvatski zabava širom našega orsaga. Vjerujete mi da človik se zna izmučiti i u stalnom mulatovanju, tancanju, partijanju i da fašenjak more biti i manje zabavan za onoga ki svaki vikend mora na narodno veselje? Medjutim, ovoljetni januar dosad nam je ovde u Gradišću ponudio i drugu stran obraza. Nepozabljivo smo znova capetali na Maligan-turi med kiseškimi brigi, zakapali smo jednu od najvažnijih ličnosti našega hrvatskoga žitka, pedagoginju i čuvara hrvatske riči ka se je mnogoljetnim djelovanjem zalagala za hrvatstvo, tako da polag groba nije se našao nijedan hrvatski dužnosnik da od nje se luči u ime naroda i da se zahvali po hrvatski za svu tu marljivost, zaslugu i vjernost?! U ovakovu dobu se začme študirati človik, no koliko vredi to hrvatstvo u smrti?! Prikzeli smo ključe buduće zgrade Hrvatskoga školskoga centra u Sambotelu, prazne stijene mnogo nam ne povidaju, tako da januar daleko pokaže na septembar, hoće li biti diče halabure u gradskom hrvatskom utočišću. Bilo je u medjuvrmenu i svinjokolja, maskenbala, i bit će još maškarade, hrvatskih paradov u naredni dani, a za ono što ću se morati posebno zahvaliti je bila ideja dušobrižnika Čembe i Čajte, Branka Kornfeinda, da prošle subote je skupaspravio vjernike partnerskih općin (Narda-Čemba) u neobičnom zimskom shodišću pred štatuum Putujuće Celjanske Marije. Nije nas bilo čuda, po Miloradiću, «neg mali roj i broj», ali zvanaredno je bilo koracati pod vrtli, po zemljani polji, suprotstaviti se sjevernom ledenom vjetru, i moleći spravititi topliju auru u hodu pak i na sav glas jačiti u šкуру zvjezdanu noć u Čajti, «Šetujemo lipi čas, Marija, pred tvoj obraz...». Ovi su bili moji efekti, po ki se zna izmiriti težina našega gradišćanskoga januara...

Tiho

Glasnikov tjedan

Koliko je znanje važno, sve se više uvjeravam ovih mjeseci. Ako ne znamo dovoljno o sebi, svome jeziku, kulturi, prošlosti, sadašnjosti, hrvatskom narodu, državi, zajednici Hrvata u Mađarskoj sa svim njezinim posebnostima, trebamo učiti. Kada oni koji ne uče relativiziraju, nehajno odmahujući glavom i rukom, nastaju veliki problemi, pogotovo ako oni uče i odgajaju buduće naraštaje, karikirano govoreći, plaćaju orkestre iz državnog proračuna namijenjenog potrebama hrvatske zajednice u Mađarskoj. Veliki problem nastaje kada se ne

ionako ostati gubitnik, jer oni pobjeđuju rutinom. Možda je i zato sve manje javnog dijaloga, tek kuloarskoga. Svatko zna što je tko kazao u kuloarima, još bolje od njega samoga. A javnih pitanja uglavnom nema, ni na javnim tribinama, ni na skupštinama, ni na skupovima... Ovih dana razmišljam o nekoliko važnih sličica iz javnoga života Hrvata u Mađarskoj, i potrebi da ih zabilježim. I razmišljam o opasnosti u koju ću se dovesti jer možda ću biti pobijedena rutinom. Kako to obično biva... A s druge strane tu je i pitanje osobnog (ne)mira, i uredničke odgovornosti...

mišljam o opasnosti u koju ću se dovesti jer možda ću biti pobijedena rutinom. Kako to obično biva... A s druge strane tu je i pitanje osobnog (ne)mira, i uredničke odgovornosti...

Vjerujem da je cilj kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj uspostavljanje manifestacija širenja znanja i svijesti, o vlastitom kulturnom naslijeđu, ali i o vrijednostima drugih kultura, stvaranje povoljne klime za međukulturalni i narodni dijalog i poznavanje vlastitog bogatog kulturnog mozaika, jačanje osjećaja samosvijesti i zajedništva te poticanje suočavanja s novim društvenim, političkim i gospodarskim izazovima.

uči, nego se svoje obzorje (sela, ulice, samoga sebe) i neznanje (koje ne oslobađa odgovornosti) tumači kao Sveto pismo. Govorimo o ljudima, budućnosti, mladima, a kada poradi boljitka te budućnosti trebamo napraviti prave iskorake, teško se kreće. Toliko toga sam se naslušala u posljednjih mjesec dana, i proteklih godina, o mladima, i prizivanja njih! Zamislite, tako neki nisu ni svjesni kako bi se registar mladih, koji bar donekle komuniciraju na hrvatskom jeziku u Mađarskoj, trebao početi sastavljati u hrvatskim gimnazijama.

Moja draga prijateljica voli izgovarati jednu sjajnu misao Allena Woodyja. Ona bi se onako u slobodnome prijevodu mogla svesti na suokus kako nije vrijedno upuštati se u rasprave s onima s kojima se ne može raspravljati jer ćeš

i gospodarskim izazovima. Kako bismo to mogli činiti, moramo dobro poznavati povijest vlastitoga naroda, i govoriti hrvatski jezik. Ako rečeno ne znamo i ako u njemu nismo kod kuće, ne možemo predati znanje, tek šturu natuknice. Podložni smo tuđe svojatati kao bitne odrednice vlastite samobitnosti.

Stoga i ne znam jesu li se stihovi, naglasci, riječi, tamburaške note, balovi koje priređuju Hrvatske samouprave s nekom drugom glazbom koja nije hrvatska, iščitani iz nekoga «hrvatskog udžbenika» ili školskog pomagala, ili su oni toliko «narodni» da se «zaboravilo» ime onoga koji ih je napisao. To ću vjerojatno saznati nakon moga napisa. I biti pobijedena rutinom.

Branka Pavić Blažetin

Preuzimanje zgrade za školski centar u Sambotelu

Edita Horvat-Pauković: „Od danas ćemo moći konkretnije planirati i organizirati!”

Tajedan dan za tehničkim preuzimanjem zgrade za školski centar u Sambotelu, hrvatski dužnosnici su prošloga pondiljka naprikzeli ključe od zastupnika Szova Zrt., pokidob o hasnovanju bivšega Dičjega doma pred tim su trostrani ugovor potpisale Hrvatska državna samouprava, Skupščina Gradske samouprave Sambotela i Hrvatska samouprava Sambotela. Na osnovi toga dokumenta, od septembra more se ganuti Hrvatski školski centar u Sambotelu u dotičnoj zgradi na Ulici Mari Jászai, i privremeno do 31. augustuša 2018. ljeta moru se koristiti ovde i prostorije, a potom – zahvaljujući ranoj odluci Skupščine Gradske samouprave Sambotela – Hrvati će za ove surhe dostati zgradu bivše sridnje škole „Albert Szentgyörgyi”. Od novoga školskoga ljeta čuvarnica, 1. razred osnovne škole, po potrebi nulti, ali prvi razred sridnje škole čeka simo dicu iz cijele pokrajine, još i iz trih županij.

Na stambenom okruženju KISZ, na području ogromnoga parka osamljeno stoji prazna zgrada, ka je na prvi pogled i zvana u jako dobrom stanju. Za dobivanjem ključev ke su 11. januara, u pondiljak, prikzeli u zastupničtvu Hrvatske državne samouprave Čaba Horvath, Edita Horvat-Pauković, Laslo Škrapić i Franjo Jurašić, ulazak nam je bio slobodan. Široki i dugi ganak, ogromne, svitle, tehnički dobro opremljene prostorije, u stijenu sazidanimi ormari zaistinu će dobro služiti školskoj namjeri. – Jako smo čekali današnji dan i prošli tajedan smo već ovde bili, i onda smo pogledali zgradu, ali danas je stvarno već na papirošu, kako i što ćemo prikzeti. Od danas ćemo moći konkretnije planirati i organizirati – istaknula je predsjednica povjerenstva za pokretanje nove ustanove Edita Horvat-Pauković, ka mirno čeka slijedeća dvojka ljeta za ka je sigurna da će moći preživiti u ovoj zgradi školski centar jer su za to položeni svi uvjeti. – Ako se razgledamo ovde, onda moremo viditi da tribi je samo prostorije isfarbati i iščistiti zgradu. U namješčaj moramo pak investirati, moramo kupiti klupe, stolce, table i takove stvari i sredstva ter pomagala, što će biti potribno za nastavu i odgoj, ali ja mislim u što moramo uložiti, to ćemo moći sa sobom nositi i u drugu zgradu. Na takovo što ne moramo misliti, što ćemo morati ovde ostaviti – nabrajala je nam zadaće petroviska školska direktorica, ka je izjavila uz ostalo i to, da suprot nekih glasov, petroviska škola se neće preseliti u Sambotel, a tamo neće se ni hrvatska nastava prekinuti. Štoveć iz te škole, a isto tako i iz četarske, židanske i ostalih škol računaju na sridnjoškolce, kim će još u januaru održati informacijske forume da dostanu još friške visti pred najavom u sridnje škole. Edita Horvat-Pauković se ufa da na protuliće će se moći začeti djela unutar školske zgrade što naliže obnove, tako da se svi mirno moru odmarati u ljeti

i još mirnije čekati školski početak. – Dobro bi bilo dicit i starini jur predstaviti pri upisivanju, u aprilu, i mjesto 1. razreda, dodaje još predsjednica povjerenstva. Čaba Horvath, posrednik med HDS-om i Gradskom samoupravom, malo kritično je pregledavao prostorije: – Sada sam već treći put tu, malo sam razočaran jer sve što su mogli skinuti, to su i skinuli u ovoj zgradi, tako da zaista smo dobili praznu zgradu i sad ćemo još imati daljnje dogovore s Gradom. Mislim ovde na kvake, cive, bojlere, police iz ormara, što su sve odnijeli, ali za svaki slučaj ćemo napraviti fotografije o svemu da ne bude s inventarom problem, kad budemo najzad dali zgradu 2017. ali 2018. ljeta. Mi ćemo samo one prostorije obnoviti koje budu u funkciji, ostale ćemo zatvoriti i zato je važno dokumentirati sve fotkama da ne budemo probleme imali kasnije. Od njega doznajemo da Hrvatska samouprava grada Sambotela će se isto tako simo doseliti, prikzet će dvi prostorije u prizemlju, na prvom katu će funkcionirati čuvarnica (po mogućnosti s dvimi grupami, jer mjesto će biti za to), a u potkrovlju će mjesto

dobiti 1. razred osnovne škole, nulti ili prvi razred sridnje škole, ako je potribno i dičji dom. Predsjednik Hrvatske samouprave Sambotela, Laslo Škrapić, veseli se da dugoljetna sanja Hrvatov će se realizirati sa školskim središčem. – Mi ovde druge zadaće nimamo, nego to pogledati što se mora obnoviti, kad ja mislim da ovde čuda djela na zgradi biti neće. Sve naše peljače, dužnosnike prosim da neka agitiraju dicu da je simo donesu starina, to nam je jedina šansa da ostanemo. U čuvarnici s grupom nij' problemov, ali u osnovnoj školi nam se dica zgublaju, zato bi bilo dobro da svi Hrvati budu na tom da čim već dice dostanemo od septembra – tako je rekao Laslo Škrapić. A donidob? Ostanu još djelatni miseci za polipšavanje zgrade da od novoga školskoga ljeta i Hrvati zapadne Ugarske dostanu centralno mjesto za jezik, obrazovanje i mladinu u Sambotelu. Najfriža je vist da po dogovoru s Gradom, manjkajuće stvari, cive, kvake i vrata, većinom su najzad postavljene u zgradu. S jednom brigom manje...

Tiho

Dr. Atila Kos, klinički stručni veterinar, tajnik Mađarske veterinarske komore Panonska organizacija

S mladim veterinarom, rođenim 1967. godine u zalskom Keresturu, upoznao sam se nakon njegova povratka sa studija iz Republike Hrvatske, za vrijeme predsjedništva dr. Mije Karagića, kada je nakratko djelovao u Savezu Hrvata u Mađarskoj u Budimpešti, a koji se zatim zaposlio u svome rodnom mjestu i konačno stekao zaposlenje u svojoj veterinarskoj praksi na obali Balatona, u Keszthelyu.

Razgovor vodio: **Marko Dekić**

U heviskom središtu sa svojom tajnicom

– Potječem iz hrvatske obitelji u Keresturu, u čijem se okruženju nalaze također kajkavskim Hrvatima napućena naselja Serdahel, Sumarton, Mlinarci, Pustara, podalje Fićehaz, i Petriba. Ako sam dobro obaviješten, neka od spomenutih naselja nekoć su pripadala posjedima grofova Zrinskih. Osnovnu sam školu završio u rodnome mjestu, hrvatski jezik mi je podučavala profesorica Jolanka Tišler, ali i tadašnja kulturna sredina svjesne hrvatske zajednice imala je za mene vrlo pozitivan utjecaj. Roditelji su mi željeli da zbog naših hrvatskih korijena svoje školovanje nastavim na hrvatskom jeziku, stoga sam dospio na Trg ruža, u Hrvatsko-srpsku gimnaziju u Budimpešti, gdje sam 1985. godine položio ispit zrelosti. – rekao nam je, uvodno, za posjeta Medijskom centru Croatica dr. Atila Kos, i nastavio: Moji najomiljeniji predmeti u gimnaziji bili su kemija i biologija. Srećom, imajući vrsne profesorice iz spomenutih predmeta, Valeriju Geošić i Anicu Petreš, kojima sam doživotno zahvalan.

Što Vas je navelo da studirate veterinu?

– Još kao klinac često sam odlazio u susjednu Hrvatsku, gdje sam se osjećao ugodno, a to je zasigurno bilo i zbog znanja hrvatskoga jezika. Zapravo, već u srednjoj školi u meni se probudila želja da postanem veterinar, te da se što bolje usavršim u znanju hrvatskoga jezika kako bih sa stečenim stručnim veterinarskim znanjem bio na korist i svojoj tuzemnoj hrvatskoj pa i većinskoj zajednici. Naime, to mi je bio i dug prema mađarskoj vladi koja mi je omogućila studiranje na Veterinarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Dakle, 1985. godine, nakon uspješnoga prijemnog ispita, postao sam student spomenutog fakulteta. Tri sam godine proveo u studentskom domu Sava (sadašnji Stjepan Radić), a poslije u Cvjetnom naselju. Navodno, bio sam uzoran student koji je savjesno i marljivo učio, pa sam u određenom roku, sa svoje 24 godine, u listopadu 1991. godine završio Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Budući da je studij veterinarske medicine jedan od najtežih, mirne duše mogu reći, učilo se mnogo, ali te

godine, unatoč svim poteškoćama, zauvijek će mi ostati u najljepšem sjećanju. Naime, stekao sam mnogo prijatelja s kojima se družim do dana današnjega. Posebno bih istaknuo kolege mr. Sašu Kovačevića, dr. med. vet. univ. mag. chirurg. (danas direktor Vet. st. Virovitica, op. A.), Ivicu Vujevića, dr. med. vet. univ. mag. med. vet., danas direktor Vet. st. Vrbovec, op. a.), te demonstratora na vježbama dr. sc. Anđelka Gašpara, dr. med. vet. (sada tajnik HVK. op. a.). Oni su mi uvijek nesebično pomagali, i na tome im i ovim putem velika hvala.

Jeste li po završetku studija, vraćajući se u Mađarsku, imali teškoća oko zapošljavanja?

– Trebam reći da nisam imao osobitih problema ni s nostrifikacijom diplome ni stjecanjem zaposlenja. Naravno, prvi stručni smještaj mi se pružio u rodnome Keresturu, gdje su me mještani dobro primili. Naime, na izborima mjesne samouprave izabran sam za vijećnika. Smatram da je osnivanjem manjinskih, danas narodnosnih, samouprava diljem naše zemlje oživjela samosvijest Hrvata. Ali vratimo se zapošljavanju. U neku ruku sam imao i sreće što je bivši kolega, dr. Čiček, koji je djelovao po našim selima, otišao za graničnoga veterinarskog inspektora, pa sam dospio na njegovo mjesto a kasnije na područje između Balatona i Malog Balatona, sa središtem u Keszthelyu, kao ovlaštenu veterinar. Dvije-tri godine sam uz privatnu praksu obavljao i službene poslove doktora veterinarske medicine, i stekao mnogo iskustva u tzv. „velikoj praksi“, ali želja mi je uvijek bila djelovati u tzv. „maloj praksi“, imati svoju, privatnu ambulantu. Budući da se u isto vrijeme stvarala samostalna hrvatska država, imao sam moralnu obvezu pomoći Hrvatskoj. Bio sam angažiran na veterinarsko-sanitarnom sporazumu između Republike Hrvatske i Mađarske, te i danas, kao tajnik komore, pomažem u suradnji između naših dviju veterinarskih komora.

U ambulanti za pregleda mačke

Kako smo saznali, završili ste i posljediplomski studij?

– U međuvremenu sam s područja veterinarskih znanosti 2003. g. završio četverogodišnji studij, na Fakultetu veterinarske medicine u Budimpešti. I dandanas mi taj studij uvelike pomaže u svakodnevnim poslovanjima u svojoj privatnoj ambulanti za male životinje. Kao tzv. ovlaštenu veterinar djelujem na području veterinarsko-zdravstvenog nadzora kao i „male prakse“. Što znači da provodim sve naređene mjere u okrugu od 30 km. Konkretno, dijagnostičke i profilaktičke mjere, vadeći krv za dijagnostičke pretrage propisane naređenim mjerama te uzimajući uzorke za pretragu na salmonelu na peradarskim objektima, nadalje, obavljam tuberkulozaciju i uzorkovanje dijagnostičkog materijala kao i trokratni pregled pasa na bjesnoću.

Kako smo na temelju intervjua objavljenog na stranicama Hrvatskoga veterinarskog vjesnika (23. 2015. 5-6.) dr. sc. Ivana Križeka, dr. med. vet. „Veterinari u dijaspori – Dr. Atila Kos“, saznali, „...U pregovorima između Mađarske i Hrvatske veterinarske komore, veliku pomoć u suradnji i osnivanju Višegrad Vet Plus skupine omogućio je bivši student Zagrebačkog sveučilišta Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, dr. Atila Kos“ kao i da ste izabrani za tajnika Mađarske veterinarske komore Panonske-organizacije (MAOK): Što biste nam mogli reći u svezi s tim?

Panonska komora djeluje u sklopu Mađarske veterinarske komore i zastupa interese svih članova koji djeluju na području Mađarske, zapadno od Dunava. Sporazum o suradnji mađarske i hrvatske komore potpisan je 3. srpnja 2015. godine u Vonyarcvashegyu. Tada su predsjednik Hrvatske veterinarske komore dr. med. vet. Ivan Forgač te predsjednik Mađarske veterinarske komore dr. Gábor Gönczi i predsjednik Mađ. vet. komore Panonske organizacije dr. Zoltán Zomborski potpisali trostrani sporazum o suradnji. Svečanom potpisivanju ugovora pribivao je izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Gordan Grlić Radman, jednako kao i njegov brat Ivica Grlić Radman, dipl. ing. arh., direktor Agroproteinke d. d. Sporazum o suradnji plod je više od desetogodišnje uspješne suradnje. Cilj nam je unapređenje i razvoj veterinarske struke dviju zemalja, stalna razmjena iskustava, podizanje ugleda veterinarskoga zvanja te organiziranje zajedničkih stručnih skupova. Osim dvostране suradnje na navedenim područjima, ugovorom se određuje suradnja na tim područjima i u okviru zemalja Višegrad Vet Plus skupine, prema trećim stranama s posebnim osvrtom na Federaciju Veterinara Europe (FVE) i njezine sekcije, s tim da se moraju brinuti o tom da nisu ugroženi interesi članova Mađarske veterinarske komore i Hrvatske veterinarske komore.

Uzged rečeno, informativno glasilo „Kamarai Állatorvos“ – nakon potpisivanja ugovora – posebno ističe da je u pripremi kao i organizaciji svečanosti „lavovski udio“ imao kolega, tajnik Mađarske vet. komore Panonska organizacija dr. Atila Kos!

Dodatno bih naglasio i to da je naša komora ujedno i izdavač časopisa „Kamarai Állatorvos“, U sklopu komore izdajemo licencije, organiziramo dežurstva i stručna usavršavanja za naše članove. Sjedište nam je Hévíz. Drugi specijalizirani časopis „Kisállat praxis“ (Mala praksa). pak sadrži stručne i znanstvene članke vezane uz „malu praksu“. Inače, kao član Uređivačkog odbora, surađujem u časopisu. Otvoreni smo za suradnju da prevedemo i sastavimo sličan časopis na hrvatskom jeziku i širimo ga u Hrvatskoj. Mogu ovim putem nagovijestiti da smo 27. studenoga 2015. g. organizirali zajednički stručni skup u Kaposvaru, gdje su bili i kolege iz Hrvatske.

Raspolažete svojom privatnom veterinarskom ambulantom za male životinje u Keszthelyu.

Tako je. „Malom praksom“ se bavim popodne u svojoj speci-

Dr. Atila Kos pregledava časopis Hrvatskoga veterinarskog vjesnika.

jaliziranoj ambulanti u Keszthelyu. Za uređenje ambulante najviše je zaslužna moja supruga Marta koja ima istančan ukus za uređenje unutrašnjeg prostora. Ozračje ambulante osobito cijene moji klijenti jer se u njemu ugodno osjećaju sa svojim ljubimcima. Od zaposlenika u ambulanti jedino je zaposlena moja supruga Marta koja radi kao moja asistentica. Zajedno smo već dvadeset godina (oženio sam se 1995.), a njezini su korijeni također hrvatski, naime rodom je iz Mlinaraca, djevojačko joj je prezime Doboš. Keszthely ima 30-ak tisuća stanovnika i vrlo velik broj kućnih ljubimaca. Premda je velika konkurencija (pet ambulana), zadovoljan sam brojem klijenata.

Ulaskom u Europsku uniju znatno se smanjio broj stoke, a sela i stočni fond na selima polako nestaju. Zbog toga je sve manje intervencija u „velikoj praksi“ i jedini je porast posla u „maloj praksi“. Prodaja veterinarskih lijekova držateljima stoke velika je teškoća i veterinarskoj struci u Mađarskoj, te se Mađarska veterinarska komora s nadležnim tijelima bori protiv tog problema. – reče na završetku razgovora dr. Atila Kos.

Snimke: dr. sc. Ivan Križek

ZAGREB – Kako donosi Ured za odnose s javnošću i medije HAZU, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademik Zvonko Kusić primio je mađarskog veleposlanika u Hrvatskoj Józsefa Magyara i ravnatelja Mađarskog instituta u Zagrebu dr. sc. Dinka Šokčevića. Na sastanku se razgovaralo o mogućnostima unapređenja suradnje Hrvatske i Mađarske na znanstvenom i kulturnom području, među ostalim i jačanjem suradnje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Mađarske akademije znanosti. U tom smislu već se planiraju zajedničke aktivnosti povodom 450. obljetnice Sigetske bitke i pogibije Nikole Šubića Zrinskog koja će tijekom 2016. biti obilježena brojnim manifestacijama i u Hrvatskoj i u Mađarskoj. Kao važan čimbenik koji bi mogao poboljšati hrvatsko--mađarsku znanstvenu i kulturnu suradnju, spomenuta je hrvatska manjina u Mađarskoj s njenim znanstvenim, obrazovnim i kulturnim ustanovama, jednako kao i mađarska manjina u Hrvatskoj.

Bunjevačko prelo u Baškutu

Počele pokladne zabave u Bačkoj

U organizaciji Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata (2000.), 9. siječnja u Baškutu je priređeno već tradicionalno Bunjevačko prelo. Time je otvoren niz pokladnih zabava hrvatskih prela i balova u Bačkoj, koje će potrajati sve do korizme, pa i dulje s obzirom na kratko pokladno razdoblje (Čista srijeda 10. veljače).

Posrijedi su najpoznatije i najposjećenije priredbe bačkih Hrvata, koje se organiziraju u razdoblju od Sveta tri kralja do Čiste sijede. S obzirom na kratko pokladno razdoblje, ove godine one će se produžiti čak i na korizmeno vrijeme. Niz od čak petnaest preljaskih zabava u Bačkoj, koje će se idućih tjedana održavati svake subote, nerijetko i po dvije istoga dana, potkraj veljače ili početkom ožujka završava jedinstvenim Muškim prelom u Gari.

Kao što je to oduvijek običaj na svim bunjevačkim i rackim prelima, i baškutska zabava održana u mjesnoj priredbenoj dvorani otvorena je najpoznatijom preljaskom pjesmom, prepoznatljivim stihovima Nikole Kujundžića „Kolo igra, tamburica svira, pisma ječi ne da srcu mira“, nastalih u povodu prvoga Velikog bunjevačkog prela u Subotici 1879. godine, a izveli su je članovi dušnočkog Orkestra «Zabavna industrija».

Podsjetimo da je po uzoru na nekadašnje pokladne zabave bunjevačkih Hrvata, baškutsko prelo obnovljeno 2000. godine, kada se organizacije primila novoutemeljena Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata u Baškutu, a ponajviše zalaganjem Tereze Pap, koja je najzaslužnija da se prelo održalo do danas. Valja naglasiti da je od svog utemeljenja 2002. godine pa sve do 2014. godine glavni organizator prela bila tamošnja Hrvatska samouprava.

Premda se u ovome bačkom naselju koje broji 3415 žitelja, prema posljednjem popisu pučanstva iz 2011. godine pripadnikom hrvatske narodnosti izjasnilo samo 82 osobe, iz godine u

godinu na prelu se okupi više od 200 gostiju, te pripadnika hrvatske narodnosti iz bačkih naselja tako i brojnih simpatizera, ljubitelja bunjevačkih napjeva i plesova. Tako se i ove godine okupilo 250-ak gostiju iz Baškuta, a još više iz obližnjih, ali i udaljenijih bačkih naselja.

Okupljene je u ime organizatora pozdravila Ildika Pap, a prelo je otvorio načelnik sela Zoltán Alszegi, koji uz ostalo reče kako unatoč tome što na posljednjim mjesnim izborima nije utemeljena hrvatska samouprava, očuvanje tradicije na sebe je ponovo preuzela Kulturna udruga bunjevačkih Hrvata.

Iako ove godine organizatori nisu ugostili kulturno-umjetničko društvo, ipak je uvodno organiziran mali prigodni program. Naime, dva plesačka para, sudionici zabavne emisije Bajске televizije pod naslovom «Ritam grada Baje» prikazali su kratki splet bunjevačkih i pomurskih hrvatskih plesova.

Nakon programa zaigralo se veliko kolo, a u nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se dušnočki Orkestar «Zabavna industrija», pa je zabava uz druženje i dobru kapljicu vina potrajala do zore.

Na kraju navedimo da će sljedećih tjedana biti priređeno još trinaest prela i balova, među njima i Veliko prelo u Baji, središnja priredba bačkih Hrvata, na kojem će gostovati osječki Tamburaški sastav «Fijaker».

Tekst i slika: S. B.

II. Dan kulture Bošnjaka u Udvaru

U organizaciji Hrvatske narodnosne samouprave sela Udvara, 29. prosinca 2015. u tamošnjem domu kulture održan je II. Dan kulture Bošnjaka u Udvaru. Posrijedi je svojevrsna predbožićna svečanost. Nazočne, među njima i udvarskog načelnika Artura Ždrala, pozdravila je predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Marta Barić Ronai. U sklopu programa Mala skupina salantskog KUD-a Marica izvela je prigodni igrokaz s prikazom božićnih običaja bošnjačkih Hrvata, uz priču i pjesmu. Program je s njima uvježbala njihova voditeljica Vesna Velin. Nazočnima se prigodnim riječima obratio i vlč. Ladislav Ronta, koji je na čelu Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije. On je ukratko oslikao djelatnosti Povjerenstva u 2015. godini i naznačio neke od nastupajućih programa.

Milica Klaić Taradija čestita 70. rođendan Đuri Frankoviću.

Naime, u suradnji Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije, Zaklade Zornica, te Hrvatske samouprave sela Udvara, u sklopu večeri obilježena je peta godina izlaženja vjerskog časopisa Zornica nova, pa su se predstavili njezini suradnici: Đuro Franković, Lila Trubić, Timea Šakan-Škrilin, Tomislav Taradija, Akoš Kolar i urednica Milica Klaić Taradija. Ona je predstavila početke izlaženja vjerskog časopisa Zornica, naime za Božić 1990. godine izašao je prvi broj. Dok je bilo sredstava i časopis izlazio pod okriljem Saveza Hrvata u Mađarskoj, on je redovito objavlivan nekoliko godina (četiri puta godišnje), potom se javljao tek simbolično i prigodničarski, a potom je nastupila potpuna stanka od nekoliko godina. Milica Klaić Taradija uz pomoć Zaklade Zornica 2011. godine osniva i izdaje novi časopis Zornicu novu, a prvi broj izlazi za Božić 2011. godine. Časopis se sporadično javlja, ovisno o državnoj potpori. Urednica Zornice nove Milica Klaić Taradija zahvalila je na potpori dobivenoj putem HDS-a za izdavanje triju brojeva u 2015. i jednog broja u 2016. godini, s nadom kako će i nadalje časopis dobiti potporu za neprekidno izlaženje. Prije nekoliko godina pokrenuta je i web-stranica zornicanova.hu gdje se također javlja uredništvo Zornice nove. Milica Klaić Taradija iskoristila je prigodu i čestitala 70. rođendan suradniku Zornice nove Đuri Frankoviću.

U sklopu večeri nastupile su i Pučke pjevačice crkve sv. Lovre iz Baranjskoga Petrovog Sela, a bila je predstavljena i knjiga Miroslave Hadžihusejnović Valašek «Kada vrime slavno dođe, crkvene pučke popijevke baranjskih Šokaca». O knjizi je govorio Krunoslav Šokac. Uz njega o knjizi i autorici govorio je i profesor Damir Doležal iz Osijeka. Izdanje je to u sunakladi Nadbiskupskog ordinarijata Đakovačko-srijemske

nadbiskupije i Koraka baštine. Zbirka se temelji na kazivanju pjevačica pučkih crkvenih pjesama iz Draža Jele Golubov (1928. – 2010.) i Eve Barišin (1925. – 2014.) uz proširenje snimanja u Torjancima, Luču, Topolju i Baranjskome Petrovom Selu. Prikupljeno je dvjestotinjak pjesama od kojih je 179 notno zabilježeno i uvršteno u knjigu.

Prepun udvarski dom kulture

Uza spomenutu knjigu Damir Doležal ukratko je predstavio i knjigu Jelke Mihaljev «Proletilo dvanaest golubova, Predajna kultura baranjskih Hrvata», kojoj je urednik.

Istoga dana spomenutom programu slijedio je Šokački i bošnjački bal u organizaciji Hrvatske samouprave sela Udvara, uza svirku orkestra Juice.

Branka Pavić Blažetin

Dio zbora pučkih pjevačica crkve sv. Lovre iz Baranjskoga Petrovog Sela

Studenti kroatistike na stručnom izletu u matičnoj domovini

U organizaciji Hrvatske katedre Pečuškoga sveučilišta, 6. i 7. studenoga 2015. godine studenti kroatistike mogli su sudjelovati na stručnom izletu. U sklopu programa sudionici mogli su bolje upoznati znamenitosti Koprivnice, Čakovca i Varaždina. Ostvarenje programa podupirala je Vesna Haluga, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu.

kepalairast kerek

Hrvatska katedra već godinama organizira stručni izlet u matičnu domovinu. Nije bilo drugačije ni ove godine, studenti su mogli sudjelovati na dvodnevnom izletu. U petak, 6. studenoga 2015. godine, u ranim jutarnjim satima okupili smo se kod pečuškoga glavnog kolodvora odakle je krenuo autobus, prepun sudenata, prema Barči, gdje smo prešli granicu i nastavili put u Hlebine, gdje nas je čekala voditeljica tamošnjega muzeja. Galerija naivne umjetnosti Hlebine osnovan je 1968. godine. Radi kao izdvojeni odjel Muzeja grada u galerijskom objektu. Galerija Hlebine djeluje kao stalni muzejski postav, u kojem možemo pogledati slike Ivana Generalića, zbirke slika na staklu prve i druge generacije izvornih slikara i kipara tzv. "hlebinske škole", kao npr.: Ivan Generalić, Franjo Mraz, Josip Generalić, Mijo Kovačić, Ivan Večenaj i drugi. Galerija Hlebine nalazi se u središtu sela, a uz nju u Hlebina aktivno djeluje Gospodarstvo Josipa Generalića. U selu se može vidjeti i freska Ivana Generalića, te Kuća braće Hegedušić, akademskih slikara. Nakon razgledanja izložbe i spomenute Kuće nastavili smo naš put u Koprivnicu, gdje su nas na Sveučilištu Sjever čekali tamošnji studenti i profesori. Nakon razgledanja obnovljene zgrade, studentica marketinga detaljno je predstavila smjerove Sveučilišta, te otkrila koje su njihovi mogućnosti za budućnost nakon diplome. Potom je voditelj naše katedre dr. sc. Stjepan Blažetin predstavio Sveučilište u Pečuhu te Odsjek za kroatistiku. Nakon druženja s domaćinima krenuli smo u Obrtničku školu, gdje su nas čekali s ručkom. Posjetili smo središnjicu Koprivničke županije, gdje su nas srdačno primili, te s pomoću turističkog vodiča pogledali znamenitosti grada. U kasno popodnevnom satima nastavili smo put prema Čakovcu, gdje nam je bio smještaj. Sutradan u 10 sati čekali su nas u Matici hrvatskoj u

Čakovcu, gdje je svatko od nas dobio u poklon Hrvatski kajkavski kalendar, knjigu Vladimira Mesarića Sedam glavnih te najnoviji broj Vjenca. Primio nas je Ivan Pranjčić, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Čakovcu, a gosp. Pranjčić družio se s nama cijelo popodne dok smo razgledali grad, prekrasnu crkvu svetog Nikole, te Stari grad ili Stari grad Zrinskih, koji je utvrđeni plemićki dvorac u središtu grada i sjedišta Međimurske županije. Zadnja postaja našega izleta bio je grad Varaždin. Pogledali smo ga također s pomoću turističkog vodiča koji nam je vrlo stručno pokazao sve što vrijedi ondje pogledati. Tako smo mogli vidjeti, između ostalog, i najveću ta-

mošnju znamenitost Stari grad. Nalazi se na sjeverozapadnom dijelu gradske jezgre, a danas je u njemu smješten Gradski muzej. Tvrđava se prvi put spominje u 12. stoljeću, a prema povijesnim izvorima smatra se da je tada bila sjedište varaždinskih župana. Pošto smo prešli grad, polako smo krenuli prema autobusu koji nas je vozio natrag u Pečuh. Zahvaljujući odličnoj organizaciji, ovaj će izlet svakome ostati u trajnom sjećanju.

Luca Gažić

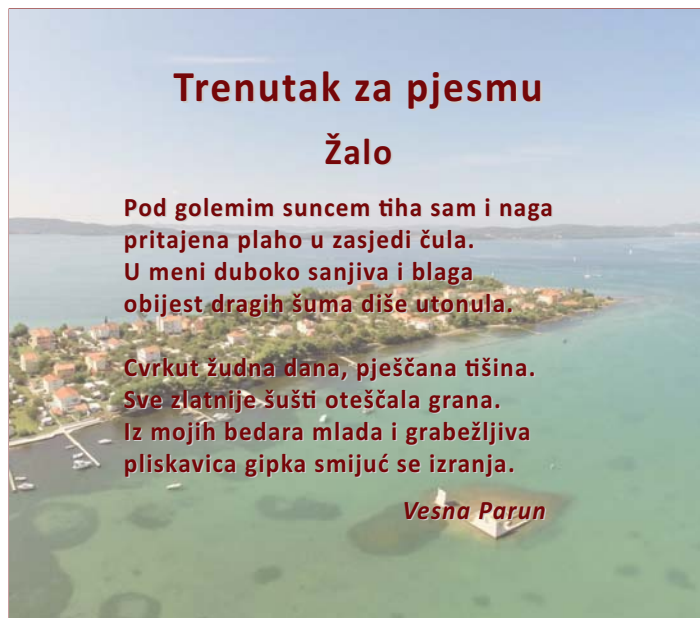
Trenutak za pjesmu

Žalo

Pod golemim suncem tih sam i naga
pritajena plaho u zasjedi čula.
U meni duboko sanjiva i blaga
obijest dragih šuma diše utonula.

Cvrkut žudna dana, pješčana tišina.
Sve zlatnije šušti oteščala grana.
Iz mojih bedara mlada i grabežljiva
pliskavica gipka smijuć se izranja.

Vesna Parun

Zorica Jurčević, viša lektorica, Visoka škola Józsefa Eötvösa, 6500 Baja

Putovanje bajskih studenata u Vukovar

I reći ću vam samo još jednu stvar: Zapamtite Vukovar!

U hladnu srijedu 25. studenoga 2015. šestero se bajskih studenata Visoke škole Józsefa Eötvösa sa svojom lektoricom Zoricom Jurčević i profesoricom Maricom Kanižaj uputilo u posjet gradu Vukovaru. Prije samoga izleta svi su studenti s lektoricom pogledali dokumentarni film o gradu heroju kako bi saznali zašto je od povijesne važnosti za Hrvatsku i hrvatsku samobitnost. Gledajući dokumentarni film, vidljiv je na njihovim licima bio osjećaj tuge i suosjećanja s vukovarskim žrtvama, ali i nevjerica da se sve to odvijalo gotovo u 21. stoljeću. Put u Vukovar nakon takvih saznanja bio je logičan nastavak upoznavanja povijesti hrvatske države i borbe za samosvojnost.

Poznavajući priču o Vukovaru detaljno, jer sam i sama proživjela Domovinski rat u gradu Petrinji, ulazak u Vukovar uvijek u meni izaziva osjećaj ježivosti, slike srušenoga grada, kolonu nemoćnih ljudi, nepravdu koja je nanosena svakoj nevinoj žrtvi, ali i zahvalnost što zbog njih danas imam slobodu i mir u svojoj domovini. Stoga mi je svaki odlazak u Vukovar odlazak u prošlost koja je mnoge učinila junacima, vječnima u našem sjećanju, no i ostavila neizbrisive tragove boli koja tako sporo prolazi. Srušeni grad još uvijek je u sjećanjima i srcima svakoga Hrvata, pogotovo Vukovaraca.

Studenti su obilazak Vukovara započeli razgledom vukovarske bolnice, zatim dvorca Eltza te memorijalnoga groblja i Ovčare, da bi na kraju prolaskom kraj vodotoranja i šetajući sada obnovljenim ulicama grada, uvidjeli svu bol koja se ne može zaboraviti, ali i činjenicu da se neka nova budućnost gradi, jer to je ono za što su se junaci i borili – budućnost. Koliko god je obilazak grada studentima bio potresan, njihova zamrznuta lica postala su lica očaja kada su slušali svjedočanstvo profesorice hrvatskoga jezika Katarine Dinješ Gros, koja je s 12 godina preživjela strahote Vukovara. Pričajući hrabro svoju priču kroza suze, pokazujući očeva pisma iz logora, govoreći o rodbini koja je branila i umirala za njezin Vukovar te slamajući se na sliku razmravljenoga grada koja je još živa u sjećanju, približila je

Vodotoranj

studentima atmosferu u kojoj je tada tri mjeseca živjela. Tri mjeseca u podrumu bez svjetla, struje i sigurnosti, s oduzetom bezbrižnosti djetinjstva. Podatak da je kao djevojčica bila na Ovčari te slušala zvukove metaka koji su u tim trenucima uzimali nevine živote, izazvao je muk, a riječi mlade profesorice odzvanjat će još dugo u sjećanjima naše male bajske skupine koja je nakon svega izjavila golemu zahvalnost što im je organiziran izlet u Vukovar. Nakon svih saznanja o gradu te slušanja i sudjelovanja na nastavnim satima posvećenima Siniši Glavaševiću u Strukovnoj školi Vukovar, Leonora, Natalia, Leila, Alisa, Blaško i Petar shvatili su zašto je bitno očuvati vlastitu samobitnost, za koji su se borili mnogi, i zašto je upravo Vukovar hrvatski grad heroj. Također, shvatili su na primjeru mlade profesorice, koja sada predaje učenicima hrvatske i srpske nacionalnosti, zašto je bitno graditi budućnost na ljubavi i zajedništvu, pogotovo budućnost grada Vukovara, jer grad – to ste vi! To smo svi mi...

Zorica Jurčević

Profesorice Marica Kanižaj i Zorica Jurčević sa studentima ispred dvorca Eltz

U Salanti 2010. godine

Javna tribina Hrvatske samouprave grada Budimpešte

U blagovaonici Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakcoga doma, početkom prosinca lanjske godine, u rano poslijepodnevnom satima održana je javna tribina Hrvatske samouprave grada Budimpešte. Po riječima predsjednice Anice Petreš Németh, Samouprava kojoj je na čelu iza sebe ima uspješnu godinu, s mnoštvom priredaba, a dobro je i gospodarila jer bit će pričuve. HS Budimpešte za djelovanje i programe imala je umalo 12 milijuna forinti.

Melinda Bartók, Stipan Đurić, Anica Petreš Németh, Eva Išpanović

Na javnoj su tribini nazočili vijećnici samouprave: dopredsjednik Stipan Đurić, Gizi Bukić, Veronika Draško, Mira Horvat, Stipan Merković, te glavna savjetnica Odjela za pravna pitanja Glavnogradske samouprave dr. Melinda Bartók, pojedini članovi budimpeštanske Hrvatske izvorne skupine, Udruge hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj i zastupnici pojedinih hrvatskih okružnih samouprava. Predsjednica Anica Petreš Németh zahvalila je svim članovima Samouprave za cjelogodišnji rad, posebno dopredsjedniku Stipanu Đuriću za vođenje Susreta o hrvatskoj mladeži u Mađarskoj, i za pripremanje te ostvarenje likovne izložbe Lajoša Brigovića i keramičarke Erzsébet Kalocsa Eleki. Također i Veroniki Draško za sastavljanje anketnih listića o hrvatskoj mladeži u Mađarskoj, i provedbu anketiranja. Godina je započela s Hrvatskim balom, na kojem su se u lijepome broju okupili Hrvati iz Mađarske, a pribivali su i mladi. Sljedeće će godine svirati petrovo-selski sastav Koprive, i pozvat će se jedan sastav iz Hrvatske. Hrvati iz mađarskoga glavnog grada i njegove okolice bili su i na državnome Danu Hrvata u Martincima, ujedno su posjetili pojedine povijesno hrvatske gradove i naselja, a također i na Hrvatskome državnom hodočašću ili na prvoj hrvatskoj državnoj biciklijadi u Gradišću. Predsjednica Petreš Németh posebno je istaknula proslavu Dana državnosti u vrtu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, jednako tako i posjet predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović HOŠIG-u.

Samouprava i nadalje smatra važnim podupiranje budimpeštanske Hrvatske

škole, Hrvatske izvorne plesne skupine te suradnju s hrvatskim kvartovskim samouprava u Budimpešti. Zahvaljujući toj suradnji, ustrojen je Međunarodni malonogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“, Duhovna obnova, ili narečeni Susret o hrvatskoj mladeži. I nadalje će pozivati hrvatska kulturno-umjetnička društva hrvatskih naselja na nastup u Budimpešti. Kao primjer predsjednica je navela lijep i šarolik program, te nastup garskog KUD-a u prosincu. Nažalost, zbog manjkavosti prijave, neće se organizirati adventsko putovanje u Zagreb, bude li dovoljan broj prijavljenih, možda će se putovati na Riječki karneval. Pri kraju je upitala nazočne imaju li pitanja. Budući da ih nije bilo, u nastavku javne tribine izvijestila je nazočne da Hrvatska samouprava grada Budimpešte ovoga puta

neće dodijeliti srednjoškolsku stipendiju jer pristigle zamolbe nisu odgovarale raspisanim uvjetima. Stipendiju za hrvatskoga studenta dodijelili su bivšoj HOŠIG-ovoj gimnazijalki Elizabeti Abraham, koja je svoje školovanje nastavila na budimpeštanske Sveučilištu Loránda Eötvösa, te je jako marljiva i uspješna studentica.

Studentska je stipendija jednokratno 100 tisuća forinti. Dobitnik je dužan krajem akademske godine sastaviti izvješće o školovanju, dostaviti presliku indeksa i na što je utrošena stipendija. Svi su nazočni bili pozvani na svečani blagdanski objed.

Kristina Goher

Nazočni na javnoj tribini

XIII. Maligan-tura kiseških Hrvatov

Novoljetno hodočašće vinokušanja u snigu

Gdo dobije poziv na ovu fantastičnu turu med kiseške brige, zaistinu se more ćutiti privilegiranim prijateljem kiseških Hrvatov, a i Mate Štefanića, samoga organizatora i motora ovoga novoljetnoga „hodočašćenja“. Uvjet je da u septembru ide ćlovik pomoć trgati grojze u jednu od najpoznatijih vinarij Štefanić u Kisegu, a potom pravoda je onda i obavezno kušanje zlatnih i ćrljenih kapljic kod gazde, a k tomu se pridrućuju sad jur svako ljetu i drugi kiseški vinogradari ki rado pozovu, nukaju i podvaraju veseli šereg hrvatskih veseljakov. Ljetos, malo prerano, iza Silvestra skoro veljek, 2. januara, u subotu, smo se otpravili na put u okviru XIII. Maligan-ture.

Pri prvoj štaciji u pivnici kiseške fare, na stolu toliko pila i jila je da ćlovikov pogled gor ne more sve to zaokrućiti, ne onda sve redom i kušati. Pri gospodinu, Vilmošu Harangozovu, Petrovišćanu, nij' pardona, sve se šika probati. I ųgano i vino, i bijelo i ćrljeno, ali ako se dajemo totalno ućiviti u ovu ulogu, kade i kako će nam

biti kraj još do noći, dokle zajdemo na brig gori, pak se spustimo doli do zadnje pivnice, ne bi znala povidati. Pred zgradom fare, ka je upisana u gradsku evidenciju kot spomenik, pada prvo fotografiranje, koje pak sprohadjaju još brojne, jer dogodjaje je obavezno dokumentirati i snimalom. Jurišićev trg skoro još na suho ostavljamo za sobom, a kad zajdemo van varoša, pahuljasti firong se začme spustiti na nas. Najpr se zamu kapice, rukavice i šali, diblje se zamotamo u frake, bunde i nastavljamo put do Štajrićeve pivnice. U medjuvrimentu pri autobusnoj postaji dobijemo još suputnike i pravoda najpr se zamu i kupice i ųgano. Dobro to dojde za prirodno grijanje! Belo Farkas pri ćetvrtoj

štaciji s faširanimi gomboćaci ćeka gladno jato u vlašćem klitu, koji na protuliće, kako doznajemo, stoji pred do/nagradnjom, tako da kljetu ćemo moći potuketati na vrata ćisto novoga stana. Na hataru Kisega i Cćaka se nalazu Pogani, koji se spominju jur u povijesni dokumenti iz 1279. ljeta. Pri toj tabli jur snižna je cesta i na skraćenom putu se priblićavamo Ávarovoj pivnici. U ųarkoj toplini zajaću si „maliganci“, a ovde već nije pitanje razine ųtimunga, dokle nekolicina nas pod vedrim nebom se drućimo s cuckom Maszat i njegovom gazdaricom, ki ishasnuju svaku minutu da skupa budu u prirodi. U Kálmánovoj pivnici, u susjedstvu

zaistinu starih klitov, jur daleko se ćuje nota, još svenek intenzivno pada snig, a gdo kani, prik potoka na tankoj daski, ta mora paziti na svoje pametne korake. Sva srića da Singerovi u ruk-saku nosu mobilni muzićki mašin, ovako i pri hodaњу leti jaćka, bome napuni dolinu, brig i lozu.

Slijedi cilj Štefanićev klit, kade se svruća atmosfera i kade nas ćeka Šteinerova tambura i Vlašićeva harmonika s krasnim obećanji mulatovanja. Domaćin, vinar Kornel Štefanić prezentira kapljice ke su podiljene na stolu, toći se sve i sve gušće, uz dobru večeru. „Ki pije vince iz naše gorice, onoga glava nigdar ne boli...“ – samo je jedna od gradišćanskih rado jaćenih melodijov, a potom na red zajdu još brojne, dokle je lufta i volje za mulatovanje. Kasna je već večerna ura, kad dajemo zbogom srdaćnim domaćinom i uputimo se u još jednu avanturu, k spušćanju doli s briga u totalnoj ųkurini. Kud se ide, svagdir se more znati da idu Hrvati,

snižne pahuljice se rastapaju u hrvatskoj jaćki, stanemo ovde i onde, tancamo valcer pri jednom i drugom kilometaru, a ųidanac Mikloš Horvat sa ųenom Agicom (oni su prvi put isprobali Maligan-turu) još zovu nas nutra u svoj kiseški dom na aldomaš da smo srićno i zdravi zašli doli s briga. Grih bi bio izostaviti ųgano od jagode i ugodni razgovor s kiseškimi Hrvati s obećanjem da se obavezno vidimo na kraju miseca na Hrvatskom balu u Jurišićevoj tvrdjavi.

Tiho

Nogomet

ŠPORTSKA UDRUGA LUKOVIŠĆE

Športska udruga Lukovišće okuplja nogometaše Lukoviškoga nogometnog kluba, koji je utemeljen davne 1928. godine. Od 1928. do 1989. godine službena je boja Kluba ljubičasta i plava, a od 1989. godine kombinacija plave i bijele boje. Najveći je uspjeh Lukoviški klub imao kada je 1974. godine osvojio KUP Drava, a najbolje uspjehe u 1978. – 1979. kada su igrali u prvenstvu Šomođske županije, u I. ligi, te 1993. – 1994. kada su također igrali u prvenstvu Šomođske županije, u I. ligi. Od 2008. godine lukoviška nogometna momčad igra u prvenstvu Baranjske županije, igrali su u IV. županijskoj ligi, u kojoj su 2011. bili i pobjednici prvenstva, a od 2015. godine Lukoviški klub igra u III. županijskoj ligi. Uz odraslu momčad, Klub ima podmladak. Trener je momčadi Tibor Horváth, a predsjednik Kluba Josip Vilanji. Igrači momčadi odraslih 2015. – 2016. godine jesu: Žolt Šimara, Patrik Lőrinc, Zoltán Szabó, Tamás Kuszinger, Balázs Bizderi, Márió Ignácz, Dániel Árvai, Levente Varga, Roland Gali, David Silović, József Lina, István Kovács, Kornél Kovács, János Árvai, Bálint Fodor, László Csordás, László Kiss, Kristóf Schneider, József Bogdán, Sabolč Dragovec.

POTONJSKI ŠPORTSKI KLUB

U Potonji su još davnih 1930-ih godina utemeljili nogometno društvo, koje je tada u selu – u kojem je sto postotno živjelo hrvatsko stanovništvo – bilo jedina mogućnost zabave. Društvo je djelovalo neprekidno do 1980-ih godina kada je prestalo s radom.

Ljubav Potonjana prema nogometu 1998. godine dovela je do ponovnog oživljavanja djelovanja Kluba. Od tada pod imenom Potonjski športski klub radi kao udruga te sudjeluje u

prvenstvima Šomođske županije, u II. odnosno III. Ligi, kadšto s više, kadšto s manje uspjeha. Klub održava dvije momčadi, odraslu i podmladak. Od sredine sedamdesetih godina 20. stoljeća Klub njeguje međunarodne veze s klubovima u Hrvatskoj, s druge strane Drave. Potonjska samouprava nastoji i preko djelovanja mjesnoga kluba, okupljanjem mještana i programima čuvati i jačati hrvatsku narodnosnu pripadnost, stoga godišnje u dva navrata potonjska Seoska i Hrvatska samouprava organiziraju dvije velike športske manifestacije: u lipnju međunarodni noćni malonogometni turnir uza sudjelovanje 10 – 12 momčadi, s 3 – 4 momčadi iz Hrvatske, te uz momčad podravskih hrvatskih samouprava; druga je manifestacija u kolovozu, to je Kup sela Potonje kojem sudjeluju četiri momčadi: Gornja Bajza, Podravske Sesvete, Martinci i Potonja. Na čelu su udruge predsjednik Šandor Dudaš, tehnički voditelj, trener Roland Zsárács, menadžer Kálmán Erdélyi i Tamás Reiz.

MARTINAČKA ŠPORTSKA UDRUGA «ZRINSKI»

Društvo Zrinski prvo je od civilnih poticaja pokrenuto u Martincima prije više od sedam desetljeća. Glavne se aktivnosti društva vrte oko nogometa, rekreativnog i masovnog športa. Najbolje rezultate ostvaruje nogometni razred. Tako je Nogometni klub «Zrinski» 1996. godine osvojio Amatersko prvenstvo «Szabad Föld» i igrao u NB III. ligi. Od 2000. godine igra u županijskom prvenstvu, sada u prvenstvu Baranjske županije, u III. ligi. Razred rekreativnog športa već je više puta sudjelovao na Olimpijadi starih športova koja se održava u Hrvatskoj. Po sporazumu sklopljenom s martinačkom Seoskom samoupravom, udruga organizira i masovni šport u naselju te đačku olimpijadu. Od sedamdesetih godina 20. stoljeća društvo gaji stalne športske veze s klubovima u Hrvatskoj, onkraj Drave. Klub redovito, od početka 1990-ih godina sudjeluje nogometnim susretima i ogledanjima s momčadi Hrvata u Mađarskoj, tako i na Hrvatskome državnom malonogometnom kupu, čiji su pobjednici bili već više puta. Travnati teren na Cretiću pruža izvrsne uvjete treniranja i za prvu momčad i za momčadi U-19 i U-15, jednako kao i za te momčadi veterana. Predsjednik je udruge Jozo Solga.

Luca Gažić

Mala stranica

Stiže gripa - zaštitite se

Dolaskom zime bliži se i sezona gripe. Visoka temperatura, groznica, glavobolja, kašalj, šmrncanje, bolovi u mišićima... Gripa počinje iznenada i osjećate se kao da vas je pregazio tramvaj. Širi se kapljičnim putem po školama i na radnim mjestima. Prema stručnjacima, jedan oboljeli može zaraziti čak dvanaestero ljudi. Premda bi kadšto dobro došlo da izostajete iz škole, neka to ipak ne bude zbog gripe jer ona može prouzrokovati mnogo neugodnosti, oslabiti vaš organizam i imunitet. Nisu to najugodniji osjećaji, ipak je najbolje izbjeći gripu.

Nekoliko savjeta da izbjegnute gripu:

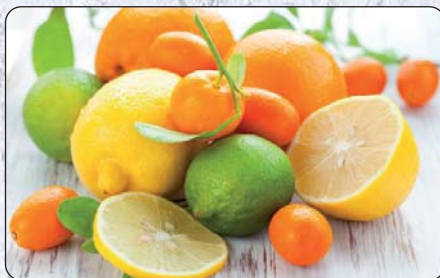
Redovito i učestalo perite ruke! Posebna bi se pozornost higijeni ruku trebala pridavati nakon doticanja površina kao što su kvake, daljinski upravljači, novac te nakon vožnje javnim prijevozom.

Češće prozračite prostorije! U stanicama s centralnim grijanjem smanjuje se vlažnost, suh zrak nepovoljno djeluje na sluznice dišnih prohoda jer ih isušuje i time smanjuje njihove obrambene mehanizme.

Obogatite jelovnik C i E vitaminima! Kako bi poboljšali izgled vlastitog tijela

u borbi protiv zaraze, potrebno je ojačati njegov obrambeni sustav zdravom prehranom. Za to je vrlo dobro citrusno voće poput limuna, naranče, grejpa, šipka te bobičasto voće koje ujedno sadrži bogatstvo antioksidansa.

Vic tjedna

Ivica i učiteljica

Učiteljica pita Ivicu:

- Koliko je 2 i 2?

Ivica kao iz topa odgovori:

- Četiri.

Nato će učiteljica:

- Ivice sjedni: pet.

Ivica:

- AAAAAA, da, da, da, pet!

Kod liječnika

Pijanac je na pregledu kod liječnika.

Zbilja ne mogu ustvrditi što vam je. Mislim da je to zbog alkohola - kaže liječnik.

Pijanac odgovori: Dobro, gospon doktore, doći ću kad se otriježnite!

Književni kutak

Rikard Katalinić Jeretov

Pjesma o mjesecima

Siječanj siječe, svuda snijegom mete,
a **veljača** veselo se pleće.
Gle, **ožujka** vabi žarko sunce,
travanj krase brda i vrhunce.
Svibanj ptice pjevačice budi,
lipanj trešnje na granama rudi.

Srpanj kosom i srpom se javlja,
a **kolovoz** sve u hambar spravlja.

Rujan ruji slatko grožđe, fino,
a **listopad** toči rujno vino.

Studen' kida sve lišće po gori,
a **prosinac** „staro ljetno“ mori.

Ne smijemo zaboraviti jezik svojih predaka

Prema statistici zadnjeg popisa pučanstva, u Mlinarcima više od polovine stanovništva hrvatskog je podrijetla. Između 2001. i 2011. godine broj pripadnika smanjio se sa 117, što možemo smatrati prirodnim padom uzmemo li u obzir općenito opadanje broja stanovništva na selu (opadanje broja rođene djece, odselidba). Ono što više zabrinjava hrvatsku zajednicu mjesta jest opadanje poznavanja hrvatskoga jezika. Upravo zbog toga Hrvatska samouprava sela Mlinaraca, na čelu sa Zoricom Lenđel pokrenula je tečaj hrvatskoga jezika koji pohađaju mještani.

Prilikom zadnjeg popisa pučanstva, u Mlinarcima od sedamsto žitelja 396 osoba izjasnilo se pripadnikom hrvatske narodnosti, međutim od njih samo dio govori hrvatski jezik, to su većinom ljudi starije dobi, tj. umirovljenici. Nažalost, u mjestu 2011. godine ukinuta je osnovna škola koja je jamčila veći broj programa i priredaba na hrvatskome jeziku. Premda većina djece pohađa hrvatsku školu u Serdahelu, rijetko kada netko od njih nastavlja školovanje na hrvatskome polju. Pri očuvanju hrvatskoga jezika, samobitnosti i kulture mlinaračka Hrvatska narodnosna samouprava ima golemu ulogu.

Predsjednica Zorica Lenđel

Predsjednica Zorica Lenđel trudi se da u mjestu bude više hrvatskih programa na kojima se mogu okupiti svi naraštaji. Tijekom godine ostvareni su uobičajeni hrvatski programi poput: Traži se zvijezda Pomurja, Pomurska berbena povorka, Kulturološki dani Zrinskih, pripreme na vjerske blagdane, a samouprava potpomaže i djelovanje Ženskoga pjevačkog zbora. Prema predsjednici najteže je raditi na očuvanju hrvatskoga jezika:

– Trebam priznati da mi je teško govoriti na hrvatskome jeziku, gotovo sve razumijem, ali komunicirati mi je vrlo teško, bolje mi ide na dijalektu, ali polako i to zaboravljam. Mnogi moje dobi također

su tako i zbog toga sam mislila da svakako trebamo pokrenuti tečaj hrvatskoga jezika. Ne smijemo zaboraviti svoj hrvatski. Volimo putovati u Hrvatsku, kada ima mogućnosti, i naša Samouprava organizira izlet u matičnu domovinu, imamo partnere u Hrvatskoj, ne bi bilo lijepo ako ne bismo znali razgovarati s njima na našem zajedničkom jeziku. Svi koji su se javili, osim moje sestre iz Bajče, na tečaj su se javili iz Mlinaraca i većinom su srednje dobi. Svi rade na takvim

Hrvatska samouprava priredila je Seoski Božić.

radnim mjestima gdje mogu razgovarati samo na mađarskome jeziku, a onda ta navika nastavlja se i u obitelji. Inače, već odavna smo planirali pokrenuti tečaj, ali nismo uspjeli dobiti nastavnika. Vrlo smo sretni što se primila naša nastavnica Katica Brodač. Atmosfera je vesela i nadam se da je nastavnica zadovoljna nama – nasmijevala se predsjednica Zorica.

Tečaj hrvatskoga jezika započeo je još lani potkraj listopada i, kako nam reče učiteljica, polaznici su redoviti, svakog četvrtka se okupe u Integriranome središtu za usluge građana. Njoj je to bio nov izazov jer je dosada radila samo s djecom u školskoj ustanovi, prvi put se primila vođenja tečaja hrvatskoga jezika za odrasle.

– Vrlo sam zauzeta, ali su me više puta molili da se primim podučavanja, inače posebno mi je drago što Mlinarčani žele usavršiti svoje znanje svojeg jezika, i moram priznati da uživam u tome. Polaznici su vrlo marljivi, dobro se poznajemo i odista se svatko trudi da napravi zadatke – reče učiteljica gđa Brodač.

Polaznici zapravo ne žele polagati jezični ispit, nego ne žele zaboraviti jezik svojih predaka i obećali su da će idući put i s novinarom razgovarati samo na hrvatskome jeziku.

Dio polaznika hrvatskoga tečaja

Dubravkinim putem II.

Po stopama Miroslava Krležę, Marije Jurić Zagorke i drugih poznatih hrvatskih ličnosti

Nedaleko odavde prostire se legendarni hotel grada Zagreba Esplanade, sagrađen točno prije stotinu godina zato da pruži smještaj putnicima glasovitog vlaka Orient Express, koji je prometovao na liniji Pariz – Istanbul. Ovdje na Oleander terasi imao je svoj poseban stol Miroslav Krleža (1893. – 1981), a također i nedavno preminuli pjesnik i kantautor Arsen Dedić. M. Krleža, velikan hrvatske književnosti, prilikom svakog svog dolaska sjeo je na svoje stalno mjesto između liječnikova i advokatova mjesta uz prozor na kraju kavane. Tu se – okružen hrvatskim malograđanima i rodoljubivim Hrvaticama koje jedu sladoled – mogao načas ponijeti iluzijom da se nalazi u Europi, a ne u balkanskoj provinciji, kojoj je ishodišna točka čim se zakorači malo dalje prema željezničkoj pruzi. Poznat je njegov zapis prema kojemu Europa završava, a Balkan počinje izvan Oleander terase hotela Esplanade. I zaista, veličanstveno uređeni vrt prepun oleandrima izolira nas od ostalog dijela grada iako sjedimo tek nekoliko desetaka metara od željezničkog kolodvora, a smatra se, s razlogom, najatraktivnijim i najraskošnijim vanjskim ugostiteljskim prostorom u Zagrebu. Za tim znamenitim stolom prigodom neke obljetnice u društvu znatizeljne publike Predrag Matvejević (1932.) na klaviru je izvodio najomiljeniju Krležinu pjesmu „Oči čornije“. O tom se poznatom piscu i publicistu (hrvatskom i talijanskom državljaninu) priča da je onodobno jako volio svirati na Belinom klaviru, a na zahtjev njegovih domaćina najčešće ruske romance. Međunarodnoj skupini novinara s kojima se nalazim na kulturnoj terasi u sklopu oproštajne večeri čuvenu pjesmu Everybody... izvodi nam raniji dobitnik diskografske nagrade Porin, bend Soul Fingers. U našem je društvu i poznata tv-voditeljica, šarmantna Vlatka Pokos, kojoj se očividno sviđaju zlatni soul šlageri zlatnih šezdesetih godina, jednako tako kao i čitavoj publici, koja euforično reagira na nastup izvođača odjevenih u odijela inspiriranih ukusom minulih vremena.

No oproštaj od Zagreba još je daleko jer se ima još mnogo toga pogledati. Nastavljamo stopama velikana. Sjeverno od Jelačićeva trga stižemo u Tuškanac, drugi po veličini zeleni pojas glavnoga hrvatskoga grada, gdje se na Gvozdu nalazi i kuća Miroslava Krležę i njegove Bele, slavne glumice. Ovdje su stanovali od 1952. godine pa sve do svoje smrti. Okolica je kao da smo u pravoj šumi. Svega nekoliko stotina metara od užeg središta metropole, daleko od gradske vreve. Opija nas miris stoljetne bukovine i hrastovine. Pod tim je stablima hodao Krleža da stigne što prije do Gradske kavane. Tu se nalazi i njegov krupni, debeljuškasti kip, čiji je odljev podignut u budimpeštanskom Józsefvárosu. Pokucamo na vrata doma znamenitoga bračnoga para. U kući stilski namještaj, slike, skulpture, više stotina vrijednih knjiga i bezbroj časopisa. Divan je pogled odavde na Gornji grad i na zvonik „starog Marka“. Odjednom nam postaje razumljivo zašto je Gvozd postao poetičnim domom, zavičajnom lukom, muzom ljepote, sastajalištem književnika, političara i umjetnika.

Nastavljamo šetnju Dubravkinim putem prema gore. Lijepo uređena pješačka staza svoje ime dobila je prema liku poznatog djela Ivana Gundulića. Ovdje nailazimo na čuveni restoran „Dubravkin put“, koji je isprva služio kao gostionica u kojoj su se okupljali planinari prije odlaska na Sljeme. Mjesto od svoga postojanja služi ujedno i kao omiljeno okupljalište zaljubljenih parova.

Krupan, debeljuškasti kip Miroslava Krležę

Zgrada je obnovljena prije nekoliko godina poštujući austro-ugarski arhitektonski štih te je danas zaista elitna riblja gostionica. Uz ribu, naravno, ide i dobra kapljica, o čemu svjedoče police postavljene skroz uza zidove, prepune vinskih bocama, koje zapravo zastupaju sve vinorodne krajeve Hrvatske.

Ako je već riječ o gastronomiji, nemojmo izostaviti ni Dom književnika na Jelačićevu trgu, u koji se može slobodno navratiti i s ulice, ali je poželjno prije se interesirati za radno vrijeme i najaviti za posjet ovoj ustanovi. Od posluženih slastica naša međunarodna prijateljska skupina novinara bila je oduševljena iznad svega štruklama koje su nam ovdje poslužili kao predjelo. Neki novinari, dobri poznavatelji hrvatskih narječja, svome su oduševljenju izazvanog okusom štrukla dali oduška pjevuckajući poznatu kajkavsku popevku „Mamica su štrukle pekli...“ na koju se odmah nadovezao naš posluživač nastavljajući zajedno s nama pjevati ovu omiljenu pjesmu. Kako smo doznali od njega, on je izvorni kajkavac, rodom iz Marije Bistrice, odakle svaki dan putuje na svoje radno mjesto. U Domu književnika nas, naravno, očekuju i intelektualni doživljaji. Na zidovima prava povijest hrvatske književnosti, bezbroj fotografija pisaca, ispod njih legende s imenom i datumom rođenja pisaca, a kod preminulih i godina smrti. Među njima je i Dragutin Tadijanović (1905. – 2007.) čiji se stihovi u stiliziranom rukopisu mogu pročitati na šanku kod ulaza. Poznati pjesnik, počasni građanin grada Zagreba, u šezdesetim godinama prošloga stoljeća bivši predsjednik Društva hrvatskih književnika, kojega su svojevremeno nominirali čak i za Nobelovu nagradu, piše ovako: „U gostionici pijem vino, i pjevam pomalo / Razišle se krupne zvijezde po nebu, bez mjeseca. / U rijeci se vide, tanki trakovi. // Od zvijezda. / Kao da su dugački, tanki štapovi / Zaronjeni / U vodu / Duboko. // Nepoznat mladić (kočijaš pijan?) / Pucketa preda mnom bičem: / Hoće da me preplaši. // Kad bi me i ošnuo bičem tim, / Šta bi mu?... / U gostionici pijem vino i pjevam.“

Josip Mihović

Nastavak u sljedećem broju

U spomen

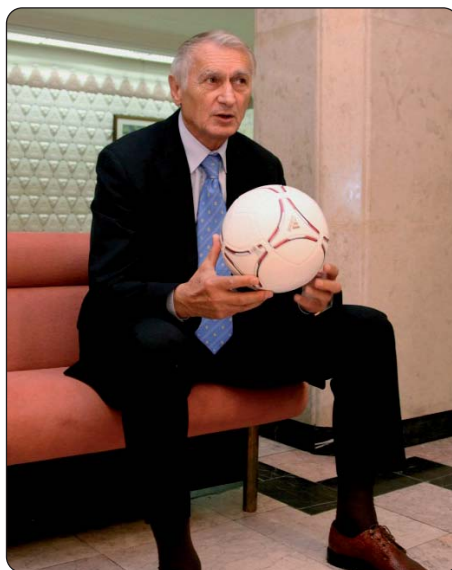
Dana 23. prosinca 2015. godine preminula je Klara Knefely Szekeres. Posmrtni ostatci pokojnice na vječni počinak položeni su u donjem

hramu crkve sv. Ladislava na budimpeštanskoj Majdanu (Kőbánya). Rođena je u Baji u mješovitoj hrvatsko-madžarskoj obitelji. Svojim prijevodima pučkih pripovijedaka pridonijela je zблиžavanju južnoslavenskih i mađarskog naroda. Godine 1987., pod naslovom *A kilenc pávalány és az aranyalma* (Európa Könyvkiadó) objavljeni su joj prijevodi što ih je zabilježio Vuk S. Karadžić, a sljedeće godine, s naslovom *Drvo do neba*, u nakladi budimpeštanskog Tankönyvkiadó tiskani su njezini prijevodi mađarskih pučkih pripovijedaka. Plod njezina sakupljanja narodnih umotvorina bačkih Hrvata izdala je Hrvatska državna samouprava 2005. godine.

ŠELJIN – U organizaciji gradske Hrvatske samouprave, 13. veljače u blagovaonici osnovne škole priređuje se redoviti šeljinski Hrvatski bal. Program počinje u 19 sati, a na balu svira Orkestar «Juice». Cijena ulaznice: 4000 forinti.

KOZAR – Hrvatska narodnosna samouprava sela Kozara organizira ubičajene ženske poklade 30. siječnja 2016. godine (u subotu). Program popodneva: u 16.30 sati doček gostiju uz pjesmu i ples; u 17 sati folklorni program u domu kulture (Kozar, Kossuthova 33). U programu sudjeluju: Bušari iz Mohača, KUD Zora i Orkestar Mohač, Ženski pjevački zbor „Augusta Šenoa“ (Pečuh), kozarski Pjevački zbor. Nakon programa slijedi druženje i ples uz glazbu.

Antun Dunai među vječnim mađarskim športašima

Antun Dunai

Na svečanosti u Pesti Vigadóu, 7. siječnja 2016. godine nogometaš, olimpijski prvak, dobitnik srebrne olimpijske medalje i četvrti na Europskom nogometnom prvenstvu Antun Dunai (Dujmov) biran je u Savez vječnih mađarskih športaša. Društvo – koje je pod imenom Klub vječnih, 1991. godine utemeljio Savez mađarskih športskih novinara – broji dvadeset članova, i ako tkogod premine iz njegovih redova, skupština s tajnim glasovanjem bira nasljednika mjesta, novoga člana. Smrtnim slučajem trostrukog olimpijca u mačevanju Csabe Fenyvesija upražnjeno je jedno mjesto, i zbog toga se birao novi član. U ime Mađarskoga nogometnog saveza Dunaiju čestitao je Sándor Berci, a

u ime Saveza vječnih mađarskih športaša predsjednik György Kárpáti. Kako se navodi, sa članstvom Antuna Dunaija među „vječnima“ ponovno je zastupljena najpopularnija športska disciplina države u krugu najboljih mađarskih športaša.

Članovi vječnih jesu: Tamás Darnyi, Antun Dunai, Krisztina Egerszegi, Tamás Faragó, Imre Földi, Zsolt Gyulay, Csaba Hegedűs, Jenő Kamuti, György Kárpáti, Tamás Kásás, Ágnes Keleti, Győző Kulcsár, Zoltán Magyar, Tímea Nagy, Judit Polgár, Ildikó Rejtő, Éva Székely, Ferenc Török, István Vaskuti, Tamás Wichmann.

Nogometna karijera **Antuna Dunaija** (72) započela je u Baji, najveće je uspjehe postigao u bojama Újpesti Dózse, bio je u nogometnoj momčadi koja je sedam puta zaredom osvojila titulu prvaka, te tri puta bio prvak Narodne Republike Mađarske. Za vrijeme svoje nogometne karijere tri puta bio je najbolji strijelac (1967., 1968., 1970.). Među njegovim uspjesima navodi se da je 1967. godine bio nositeljem Srebrne, a 1968. godine Brončane kopačke. Na olimpijskim igrama u Meksiku, 1968. godine, bio je član nogometne reprezentacije, koja je osvojila zlatnu olimpijsku medalju, te 1972. na Olimpijskim igrama u Münchenu, srebrnu medalju. Nakon Újpešta, jednu je sezonu igrao u DVSC-u. Bio je nogometni trener u Španjolskoj, potom savezni trener nogometne reprezentacije Mađarske na olimpijskim igrama u Atlanti. Član je Mađarskog olimpijskog odbora.

mcc

ERČIN – Neizostavan je dio u životu erčinskih Hrvata pokladna veselica, kada se okupi staro i mlado. Hrvatska samouprava toga grada i ove će godine ustrojiti priredbu u subotu, 23. siječnja, od 18 sati. Veselica počinje mimohodom i natjecanjem maškara, a bit će i nadmetanje u pripremanju krafna. Potom u gradskoj Knjižnici i općeprosvjetnome domu Józsefa Eötvösa (Szent István út 12 – 14) plesačnica na popularne hrvatske pop-rock uspješnice (hitove), a one sretnije čekaju vrijedni darovi na tomboli. Organizatori svakoga rado očekuju, i ako ste voljni, ponesite dar za tombolu!

DOMBOVAR – U organizaciji Narodnosne samouprave grada, u subotu, 23. siječnja, već 6. put priređuje se zajedničko pokladno kolinje. Večera i pokladno veselje bit će u Restoranu Camping u Gunarasu, s početkom od 18 sati. Na balu svira mohački Orkestar Poklade i Treff Duo.